

V gore ...

Silvo Kristan, profesor na Fakulteti za šport Univerze v Ljubljani, je širokemu krogu bralcev - od študentov do mentorjev in inštruktorjev gorniške vzgoje, predvsem pa vsem, ki hodijo v gore - pripravil nadvse koristen priročnik in zanimivo branje s svojim najnovejšim delom **V gore...** Izletništvo, pohodništvo, gorništvu. Knjiga je izšla konec preteklega leta.

O vsebini priročnika nas pouči kazalo: Uvod - Nekaj terminoloških opomb - Poglavitna obdobja v človekovem odnosu do narave in posebej do gora - Kratek pregled razvoja slovenskega gorništvu - Gorništvu je del identitete slovenskega naroda - Mesto gorništvu med drugimi športnimi zvrstmi - Zakaj gorništvu na šoli - Gorništvu v učnih načrtih šolske športne vzgoje - Vzgojno-izobraževalni smotri in naloge izletniške in gorniške vzgoje na šoli - Motivi za hojo v gore - Zgled vzorno organizirane gorniške vzgoje na šoli - Uradno stališče najvišjih šolskih oblasti do gorniške vzgoje na šolah - Poglavitne naloge vodnika izleta ali pohoda - Priprava izleta ali pohoda - Število udeležencev v skupini - Oprema - Vpliv hoje na človekovo psihosomatično stanje - Organizirana izletniška in pohodniška ponudba - Kategorizacija gorskih poti - Tehnika hoje in plezanja - Taktika pohoda - Odgovornost organizatorja in vodje izleta - Nevarnosti in neprijetnosti na izletih - Prehrana v gorah - Osnove tehnike varovanja - Kajenje in hoja po gorah - Kakšno bo vreme - Gorniška etika in častni kodeks slovenskih gornikov - Varstvo narave - Bivakiranje - Izleti z majhnimi otroki - Gorništvu in staranje - Obrambni vidiki gorništvu - Izbor strokovnih del v slovenskem jeziku - Izbor leposlovja in poučnega berila v slovenskem jeziku.

Priročnik je ob izredni obsežnosti snovi učinkovito, zgoščeno, dokumentirano, z mnogimi zgledi in poučnimi primeri popestrjeno delo na 274 straneh formata 16 cm x 23 cm. Dobil smo učbenik, kakršen lahko uspe le poznavalcu Kristanovega formata in izkušeni; vzgojitelju, ki kritično spremlja svoj predmet, je dovteten za novosti in svoja stališča tudi prepričljivo zagovarja.

Brezupno bi bilo poskušati na nekaj straneh predstaviti vso snov, zato se bom pač zadržal le pri tistem, kar se mi zdi posebej pomembno in vredno pozornosti; vsak bo že sam znal poiskati tisto, kar išče in potrebuje.

Najprej k opredelitvam naše dejavnosti - izletništvu, pohodništvu in gorništvu. Menim, da je po dolgih letih končno vendar treba vedeti, kam kaj sodi, in se odločiti, da hojo v visokogorju dosledno imenujemo gorništvu. Gre pač za obliko dela, ki zahteva natančno poimenova-

nje. Če smo nekatera druga udejstvovanja že znali imenovati, kot jim gre, se ne obotavljamo, ko je treba stvar celostno zaokrožiti.

Sicer pa je nered v izrazih, s katerimi opisujemo svoje dejavnosti, predvsem posledica naše lenobe in zaniknosti. Če bi poleg drugih odborov, sekcij in odsekov premogli tudi prizadevno terminološko skupino, ki bi objektivno in neodvisno skrbela za ustrezno strokovno izrazje, bi večine problemov te vrste že davno zmanjkalo. In če skupine še nimamo, je lahko ta ocena že kar poziv, da jo čimprej ustanovimo.

V poglavju o organizirani izletniški in pohodniški dejavnosti v celoti podpiram avtorjeve pomisleke glede množičnih podvigov v gorah. Ne gre le za to, da z njimi gore fizično in moralno onesnažujemo. Huje je, da stotinam ali celo tisočem udeležencev istega pohoda noben organizator ne more v celoti zagotoviti varnosti, zato so ne samo strokovno, temveč tudi pravno neopravičljivo početje.

Kar zadeva gorništvu v učnem načrtu naših šol, bi se morala naša organizacija nenehno, zagrizeno in vztrajno boriti, da bi se z osnovnimi pojmi o bistvu gorništvu, o njegovem pomenu in osnovnih pravilih varne hoje sleherni državljan poučil že v času obveznega šolanja. Usodni ležernosti in brezbriznosti uradnikov v prostveti, ki hoje v gorah ne znajo prav vrednotiti, bi se morali upirati z vsemi silami, saj je nekaj uspehov vendarle že bilo. V tem smislu smo gorniki vse prej kot državotvorni. Če bi v ta prizadevanja vgradili le delček naporov, ki jih brez prestanka namenjamo oskrbovanju koč, bi nas politiki bolj upoštevali in šolskih načrtov ne bi krojili, kot bi hoteli.

K opisu kategorizacije gorskih poti naj dodam samo to, da poglavje ni popolno, če bralec ne upošteva, da ocena poti temelji na normalnih, kopnih razmerah, ki se v snegu, poledici, nalivu lahko v kratkem bistveno poslabšajo.

Spričo prispevka v PV 1993/11 (str. 483) izrecno v celoti podpiram tudi avtorjevo stališče o koristnosti smučarskih palic za hojo v gorah. Svarila **dr. F. Bergholda** so zagotovo prenapeta. Slednjega osebno poznam in spoštujem, vem pa tudi, da rad »odpira« probleme. Da pa ima vsaka stvar poleg dobrih tudi slabe plati, je jasno; če ga je preveč, je škodljiv celo kruh!

K poglavju o strelbi bi dodal, da v večini evropskih učbenikov in revij že 25 let ponavljamo, dopolnjujemo in ponatiskujemo laboratorijske izkušnje ameriških strokovnjakov (glej La Montagne et Alpinisme, No 61, februar 1967), ki jih je pri nas prvič objavil **dr. Ivan Stojanovič** maja 1967 med srečanjem IKAR na Jahorini. Kar zadeva relativno varno mesto gornika, je to pravzaprav povsod v osenčenem trikotniku, bolje nekje pri sredini vznožja kot ob steni ali na

robu. Človek je in bo glede strele vedno nebogljjen in nemalo odvisen od sreče.

Ob pogledu na seznam opreme sem hoče-nočeš malce škodoželjen, saj se je te opreme tudi izkušnemu profesorju nabralo kar precej, vendar je že na samem začetku jasen: »To je opomnik, po katerem izbiramo za vsak izlet, pohod, za vsako turo tisto, kar menimo, da nujno potrebujemo.« Jaz v svojih »Nevarnostih« tega nisem posebej omenjal, zato me je neki gornik med pogovorom vprašal: »Ja, oprostite, kako pa z vsem tem sploh lahko kam pridete?«

Naj bo tega dovolj. Vse pomembno je zapisano v knjigi, vsebino boste spoznavali in spoznali, ko si jo boste nabavili ali izposodili in v njej pogosto iskali odgovore na najrazličnejša vprašanja, bodisi strokovna, bodisi podatke iz zgodovine organiziranega gorništvā ali druga. V tem vam bo zagotovo postala najboljši svetovalec. Tako vsestranskega učenika za hojo v gore Slovenci pač še nismo imeli.

Pa še to: knjiga stane nekaj čez 2100 tolarjev, dobimo jo v knjigarnah, na Fakulteti za šport in upam, tudi v prodajalni PZS.

Avtorju pa hvala za opravljeno veliko delo. Želimu mu, da bi nas še kdaj razveselil s podobno storitvijo, tem je še zadosti.

Pavle Šeguta

Zbornik PD Kamnik 1893-1993

Številnim planinskim edicijam, monografijam, vodnikom in knjigam, ki opisujejo bogastvo slovenskih gora, se je v mesecu septembru 1993 pridružil tudi Zbornik Planinskega društva Kamnik.

Planinsko društvo Kamnik je bilo ustanovljeno 19. julija 1893 kot prva podružnica Slovenskega planinskega društva. Kamniški planinci so svoj 100-letni jubilej želeli proslaviti kar najbolj primerno, zato so se odločili za izdajo lastnega Zbornika. Priprava materiala, zbiranje podatkov in pisanje prispevkov so bile zelo zahtevne in odgovorne naloge. Uredniški odbor, ki ga je vodil glavni in odgovorni urednik **Aleksander Sarnavsky**, je z veseljem sprejel nalogo. Poleg že delno urejenega arhivskega gradiva, ki zajema obdobje do leta 1960, je bilo potrebno zbrati še ogromno drugega in vrsto dokumentov, ki potrjujejo vsebino Zbornika. Večmesečno intenzivno delo je prišlo na dan 10. septembra v obliki Zbornika in je bilo v Kamniku tudi javno predstavljeno. Pri sestavi Zbornika je veljal dogovor, da naj bi publikacija na najbolj točen in verodostojen način nazorno prikazala 100-letno pot planinstva na Kamniškem, upoštevaje pri tem tudi čas dogajanja in vtikanost planinske ideje med najširše plasti lju-

di, živečih na tem območju. Uredniški odbor si je v samem začetku zastavil jasna izhodišča, ki jih bo upošteval, ne zanemarjajoč dejstva, da so različni procesi in posamezniki pomembno vplivali na dogajanje in dinamiko društvenega življenja v pretečenem obdobju.

Zbornik Planinskega društva Kamnik je lepo oblikovana knjiga velikega formata s skoraj 340 stranmi bogatega pisnega in slikovnega materiala v črno beli in barvni tehniki.

Prvi del Zbornika obravnava zgodovino Kamnika davno pred nastankom društva. Govori tudi o razvoju turizma in seveda o razlogih za nastanek planinske ideje. Opisovanje obiskov v gorah samo dokazuje, da so ljudje z vsem srcem živeli za svoje priljubljene planine in višje gorje Kamniških Alp že v davni preteklosti.

Naslednji del Zbornika razčlenjuje dogajanje ob ustanovitvi prve podružnice Slovenskega planinskega društva v Kamniku. Omenja narodnobuditeljsko vlogo ob vse večjem pritisku germanizacije, govori o ljudeh, ki so odločneje vplivali na nastanek in kasnejši tok dogajanja. Gradnja planinskih koč je bila osrednja naloga organov planinske podružnice v začetni fazi. Opisuje zaplete zadnjih let prejšnjega in prvih let tega stoletja. Opisovanje prvih začetkov alpinizma in njenih akterjev bralcem še bolj približa vsebino Zbornika.

Zanimivo je slikovno gradivo o vseh dosedanjih predsednikih društva, ki so opravljali te dolžnosti od ustanovitve podružnice pa do danes. Zvrstilo se je kar 19 najodgovornejših ljudi, ki so v stoletnem obdobju vtisnili svoj pečat pri oblikovanju Planinskega društva.

Naslednji del obravnava obdobje po drugi svetovni vojni. To je obdobje, ko so planinci v mnogočem začenjali skoraj od začetka. Vojna je opustošila tudi planinski svet. Od leta 1945 nastopa Planinsko društvo pod tem imenom, v začetku kot sestavni del Fizikalne zveze, kasneje kot samostojno društvo. Planinci intenzivno utrjujejo svoje vrste, obnavljajo planinske kočice in številčno krepijo društvo. Leta 1960 začno akcijo za gradnjo žičnic, ker način oskrbovanja planinskih koč s pomočjo nosačev ni več zmožgal povečanega prometa oziroma obiskov v gorah. Obdobje po letu 1975 je za beleženo kot čas obnavljanja obeh planinskih koč, na Kamniškem in Kokrskem sedlu, oziroma gradnje nove kočice na Kamniškem sedlu (na starih temeljih) in obsežne širitve kočice na Kokrskem sedlu. Podrobneje so opisane aktivnosti ter bogastvo prostovoljnega dela in skrbnega gospodarjenja.

Naloge in rezultati dela posameznih odsekov društva so opisani v naslednjem delu Zbornika. Iz teh zapisov je razvidna rast in širitev društva z množičnim prilivom članstva. Obširneje je